

Atlantic Council

راه پایان جنگ اوکراین

در هفته‌های اخیر، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، با برگزاری نشست‌هایی با ولادیمیر پوتین و رهبران غربی، توانایی خود را برای ایجاد گفت‌وگو جهت پایان دادن به جنگ اوکراین به نمایش گذاشته است. با این حال، این تشریفات دیپلماتیک نمی‌تواند این واقعیت را پنهان کند که ترامپ هنوز به یک توافق صلح پایدار دست نیافته و سرخوردگی او از پوتین در حال افزایش است. برای دستیابی به چنین پیروزی استراتژیکی، ترامپ به اهرم فشار بسیار بیشتری نیاز دارد؛ اهرمی که می‌تواند با اعمال تحریم‌های ثانویه جامع بر صادرات نفت روسیه ایجاد شود.

اقتصادروسیه‌تحت‌فشار شدید هزینه‌های جنگ و تحریم‌های غرب قرار گرفته و در وضعیت جنگی به سر می‌برد. تورم در سطح ۸/۸ درصد و نرخ بهره ۱۸ درصد باقی مانده است. دولت برای جبران کسری بودجه، به طور مداوم در حال برداشت از صندوق رفاه ملی است؛ به‌طوری‌که اقتصاددانان هشدار می‌دهند موجودی این صندوق تا سال ۲۰۲۶ به پایان خواهد رسید. تا ماه ژوئن، دارایی‌های نقدشونده این صندوق به ۳۶ میلیارد دلار کاهش یافته که کمترین میزان در پنج سال گذشته است. صادرات انرژی، به‌ویژه نفت، شاهراه حیاتی اقتصاد مسکوباقی مانده و پوتین مطلقاً توانایی از دست دادن این درآمد را ندارد.

اگرچه حدود ۴۰ درصد از دارایی‌های صندوق رفاه ملی به شکل طلاست و افزایش قیمت جهانی آن به نفع روسیه بوده، اما ذخایر طلای این کشور نیز محدود است. گزارش‌ها نشان می‌دهد که روسیه تنها ۱۳۹/۵ متریک تن طلا در اختیار دارد که نسبت به بیش از ۴۰۰ متریک تن پیش از تهاجم به اوکراین، کاهش چشمگیر است. اگر درآمدهای نفتی قطع شود، مسکو مجبور به استفاده از این ذخایر باقی‌مانده خواهد شد که این امر آن را به سمت افول اقتصادی عمیق‌تری سوق می‌دهد. این وضعیت، نفت روسیه را به هدفی ایده‌آل برای تحریم تبدیل می‌کند.

سیاست فعلی غرب، یعنی سقف قیمت ۶۰ دلاری گرو هفت (GV) برای نفت روسیه، اگرچه درآمدهای مسکو را محدود کرده (کاهش ۲۷ درصدی درآمد نفت و گاز در ماه جولای نسبت به سال گذشته)، اما نتوانسته جریان پول را متوقف کند. روسیه با استفاده از «ناوگان سایه» و سازوکارهای ویژه با خریدارانی مانند چین و هند، همچنان به صادرات خود ادامه می‌دهد. رویکرد اخیر دولت ترامپ، یعنی اعمال تعرفه بر کالاهای هندی به دلیل خرید نفت روسیه، نتیجه معکوس داده است. این اقدام نه‌تنها مانع تجارت هند نشده، بلکه باعث نزدیک‌تر شدن روسیه، چین و هند و تقویت روابط اقتصادی آن‌ها شده است که این امر اهرم فشار غرب در مذاکرات صلح را تضعیف می‌کند. ایالات متحده برای تقویت موضع خود باید رویکردی مشابه تحریم‌های ایران را در پیش بگیرد و تحریم‌های ثانویه جامعی بر کل صادرات نفت روسیه اعمال کند. چنین اقدامی، خریدارانی مانند چین و هند را مجبور می‌کند بین تجارت با روسیه و دسترسی به نظام مالی جهانی به رهبری آمریکا، یکی را انتخاب کنند. با قطع شدن جریان اصلی درآمدی روسیه و با توجه به وضعیت شکننده صندوق رفاه ملی، پوتین چاره‌ای جز نشستن بر سر میز مذاکره جدی نخواهد داشت.

در ازای یک توافق صلح جامع با تضمین‌های امنیتی برای اوکراین، آمریکا و متحدانش می‌توانند لغو تحریم‌ها را پیشنهاد دهند. چنین توافقی باید شامل صرف‌نظر کردن روسیه از ادعاهای ارضی، بازگرداندن تمامی اُسرا و کودکان اوکراینی، تعهدات مالی برای بازسازی اوکراین و موافقت با استقرار یک نیروی بازدارنده بین‌المللی باشد.

برای اجرای این فشار، وزارت خزانه‌داری آمریکا باید فوراً شکاف‌های تحریمی میان خود و اتحادیه اروپا را با هدف قرار دادن کشتی‌ها و شرکت‌های «ناوگان سایه» پر کند. همچنین باید شرکت‌های بزرگ نفتی روسیه مانند گازپروم، لوک‌اویل و روس‌نفت و زیرساخت‌های مرتبط با صادرات نفت را به طور کامل تحریم کند. اختیارات قانونی برای این اقدامات از طریق فرمان‌های اجرایی موجود فراهم است و نیازی به قوانین جدید نیست.

در نهایت، هرچند شخصی ترامپ با پوتین فرصتی برای گفت‌وگو ایجاد کرده، اما بدون اهرم فشار واقعی، این گفت‌وگوها بی‌نتیجه خواهد ماند. دولت آمریکا باید رئیس‌جمهور را به ابزار قدرتمند تحریم‌های نفتی مجهز کند تا او بتواند به صلحی پایدار و معنادار برای اوکراین دست یابد.

بین‌الملل
INTERNATIONALشبه
قاره

محمدحسین لطف‌الهی

خبرنگار بین‌الملل

نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند همزمان با افزایش فشارهای اقتصادی ایالات متحده علیه این کشور، برای اولین بار طی هفت سال گذشته راهی چین شده و می‌گوید روابط نزدیک دهلی‌نو و پکن «یک ضرورت برای جهان چندقطبی» است. در شرایطی که هم چین و هم هند با تعرفه‌های تنبیهی آمریکا مواجه شده‌اند، یکی از مهم‌ترین سؤالات پیش روی ناظران این است که آیا چالش‌های اقتصادی مشترک می‌تواند روابط تنش‌آلود پکن و دهلی‌نو را بهبود بخشد؟ پاسخ این سوال، این هفته در شهر تیانجین چین، جایی که رهبران کشورهای عضو شانگهای برای شرکت در بیست و پنجمین نشست این سازمان همکاری گرد هم می‌آیند، روشن خواهد شد.

از نگاه کارشناسان، هنوز برای تعبیر دیدار رهبران دو کشور به گامی بزرگ برای ایجاد یک رابطه خوب و پایدار زود است. آمیت بهانداری، پژوهشگر ارشد اندیشکده گیت‌وی هاوس مستقر در دهلی‌نو در این باره به سی‌ان‌بی‌سی گفته است: «در هند بدبینی بسیار عمیقی نسبت به چین وجود دارد.» با این حال او معتقد است که فشار تعرفه‌ای آمریکا می‌تواند دو کشور را مجاب کند تا همکاری نزدیک‌تری با یکدیگر داشته باشند. بهانداری می‌گوید: «هر چند بعید به نظر می‌رسد که رابطه هند و چین به رابطه‌ای شبیه به رابطه هند با روسیه یا هند با ایالات متحده تبدیل شود.»

وانگ یی، وزیر امور خارجه چین هفته گذشته در سفری دوروزه که به دهلی‌نو داشت تأکید کرد که چین و هند باید یکدیگر را به عنوان «شریک» ببینند نه «رقیب یا دشمن.»

هند تا چندی پیش به عنوان کشوری شناخته می‌شد که روابط بسیار خوبی با ایالات متحده دارد و روابط نزدیک نارندرا مودی با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا این ظن را تقویت می‌کرد که دو کشور بتوانند همکاری‌های خود را در زمینه‌های مختلف به‌ویژه اقتصاد، تقویت کنند. رابطه اقتصادی دهلی‌نو با واشنگتن مزایای زیادی برای هند داشته و بر اساس داده‌هایی که از تجارت دوجانبه این دو کشور وجود دارد، ارزش صادرات هند به آمریکا ۴۵/۸ میلیارد دلار بیشتر از ارزش صادرات آمریکا به هند است. درست در نقطه مقابل این رابطه، کفه تجارت هند و چین کاملاً به نفع چین سنگینی می‌کند و مازاد تجاری چین در این رابطه به حدود ۹۹ میلیارد دلار می‌رسد.

کاهش کسری تجاری هند با چین می‌تواند ناشی از اعمال تعرفه‌های آمریکا علیه هند را تا حدی جبران کند.

▼ شوک آمریکایی

دولت ایالات متحده با وضع تعرفه ۵۰ درصدی بر کالاهای وارداتی از هند، یکی از شدیدترین اقدامات تجاری خود را علیه کشوری به اجرا گذاشته است که روابط اقتصادی ریشه‌داری با آمریکا دارد. این تعرفه‌ها از روز چهارشنبه ۲۷ آگوست اجرایی شد. به نوشته نشریه تایمز، این تصمیم می‌تواند پیامدهای نامطلوبی همچون آسیب به طیف گسترده‌ای از صادرات هند (از محصولات دارویی و سنگ‌های قیمتی گرفته تا منسوجات و ماشین‌آلات) و کاهش جذابیت بازار سهام این کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی را به دنبال داشته باشد.

این تعرفه در چارچوب رویکرد تجاری جدیدی اعمال می‌شود که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، از ماه آوریل با اعلام تعرفه‌هایی علیه کشورهای متعدد آغاز کرده است. با وجود اعلام «آتش‌بس تجاری» موقت با چین، تشدید فشار بر هند می‌تواند استراتژی اخیر واردکنندگان آمریکایی را که مبتنی بر انتقال زنجیره تأمین از چین به هند بود، با چالش جدی مواجه سازد.

روند افزایش تعرفه تا مرز ۵۰ درصد، طی هفته‌های اخیر شتاب گرفت. ترامپ ابتدا در تاریخ ۳۰ جولای، اعمال تعرفه ۲۵ درصدی بر کالاهای هندی را اعلام کرد و متعاقباً در تاریخ ۶ آگوست، از افزودن ۲۵ درصد دیگر از روز ۲۷ آگوست به دلیل تداوم خرید نفت هند از روسیه خبر داد. کاخ سفید این بخش دوم را «تعرفه‌های ثانویه» نامیده و هدف از آن را ایجاد محدودیت در دسترسی مسکوبه درآمدهای نفتی عنوان کرده است.

لازم به ذکر است که رئیس‌جمهور آمریکا سال‌هاست که هند را «پادشاه تعرفه‌ها» می‌خواند و دولت دهلی‌نو را به حمایت‌گرایی از بازار داخلی از طریق وضع تعرفه‌ها و استانداردهای سخت‌گیرانه متهم می‌کند؛ موضوعی که پیش از این نیز صادرات برخی کالاهای آمریکایی نظیر موتورسیکلت را تحت تأثیر قرار داده بود. مذاکرات تجاری دو کشور در سال جاری پیشرفت چشمگیری نداشته و مسئله حمایت از کشاورزان هندی همچنان به عنوان یک موضوع حساس باقی مانده است.

تلاش‌های دهلی‌نو برای جلب رضایت واشنگتن، از جمله افزایش واردات انرژی و تجهیزات دفاعی از آمریکا که به رشد ۷۰ درصدی خرید انرژی در نیمه نخست سال ۲۰۲۵ و رسیدن ارزش آن به ۶/۶ میلیارد دلار انجامید، نتوانست مانع از اتخاذ این تصمیم تعرفه‌ای شود.

این اقدام در داخل هند نیز پیامدهای سیاسی قابل توجهی داشته است. نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند، بدون

هند تا چندی پیش به عنوان کشوری شناخته می‌شد که روابط بسیار خوبی با ایالات متحده دارد و روابط نزدیک نارندرا مودی با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا این ظن را تقویت می‌کرد که دو کشور بتوانند همکاری‌های خود را در زمینه‌های مختلف به‌ویژه اقتصاد، تقویت کنند. رابطه اقتصادی دهلی‌نو با واشنگتن مزایای زیادی برای هند داشته و بر اساس داده‌هایی که از تجارت دوجانبه این دو کشور وجود دارد، ارزش صادرات هند به آمریکا ۴۵/۸ میلیارد دلار بیشتر از ارزش صادرات آمریکا به هند است.

اشاره مستقیم به نام ترامپ یا تعرفه‌ها، در یک سخنرانی عمومی اولویت دولت خود را «حمایت از کسب‌وکارهای کوچک، مغازه‌داران و کشاورزان» اعلام نمود و تأکید کرد که «هند فارغ از فشارها، پیروز خواهد شد». وی همچنین به طور تلویحی به امکان بازنگری در وابستگی‌های اقتصادی هند و تنوع‌بخشی به شرکای تجاری، از چین و ژاپن تا اروپا، اشاره کرد.

آثار اقتصادی این تعرفه‌ها به‌سرعت در حال آشکار شدن است. اگرچه نرخ کامل ۵۰ درصدی تنها بر کالاهایی که پس از نیمه‌شبه ۲۷ آگوست وارد خاک آمریکا شوند اعمال می‌گردد، اما فرآیند لغو و تعویق سفارش‌ها از هفته‌ها قبل آغاز شده و به اعتماد متقابل میان پنگاه‌های اقتصادی دو کشور آسیب زده است.

برآوردها حاکی از آن است که این شوک تجاری بیش از همه بر صنایع نساجی، مواد شیمیایی، ماشین‌آلات، و جواهرات تأثیر خواهد گذاشت. برخی از بانک‌های سرمایه‌گذاری بزرگ مانند «مورگان استنلی» و «سیتی‌گروپ» پیش‌بینی کرده‌اند که این تعرفه‌ها ممکن است رشد اقتصادی حدود ۶/۵ درصدی هند را حدود یک واحد درصد کاهش دهد.

این تحول، روابطی را که طی بیش از دو دهه با دیپلماسی فعال دوجانبه و حضور گسترده شرکت‌های آمریکایی در هند شکل گرفته بود، در معرض تنش قرار می‌دهد. اکنون هند، در کنار برزیل، از محدود شرکای تجاری است که با تعرفه ۵۰ درصدی مواجه شده که نرخ‌ی به مراتب بالاتر از رقبای آسیایی آن است. این امر هزینه‌های واردات و ریسک برنامه‌ریزی در زنجیره تأمین را برای شرکت‌های آمریکایی که هند را به عنوان جایگزینی برای چین در نظر داشتند، افزایش می‌دهد.

در مجموع، اجرای این تعرفه‌ها پیام روشنی را از سوی واشنگتن مخابره می‌کند: بهره‌برداری ابزاری از سیاست تجاری برای دستیابی به اهدافی فراتر از تراز بازرگانی، از جمله اعمال فشار بر کشورهایی که با روسیه همکاری انرژی دارند، با این حال، دامنه و پایداری تأثیرات این تصمیم بر یکی از سریع‌ترین اقتصادهای نوظهور جهان و همچنین بر مشارکت راهبردی واشنگتن-دهلی‌نو، در هفته‌ها و ماه‌های آتی مشخص‌تر خواهد شد.

▼ ابتکار چینی برای تغییر

مارس ۲۰۲۵، وقتی فشار ترامپ بر چین به‌طور بی‌سابقه‌ای افزایش یافته بود، چینی‌ها ابتکارات دیپلماتیک جدیدی را برای تغییر شرایط روی میز گذاشتند و تلاش کردند گام‌هایی برای بهبود روابط با هند بردارند. بر اساس گزارش بلومبرگ و به نقل از یک مقام آگاه هندی، در آن زمان، شی‌جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین نامه‌ای به درویدی مورمو، همتای هندی خود نوشت و خواستار بهبود روابط شد. هرچند رئیس‌جمهور یک مقام تشریفاتی در هند به حساب می‌آید اما چینی‌ها امیدوار بودند که این اقدام آن‌ها راه را برای گفت‌وگوها و همکاری‌های بیشتر باز کند. به نوشته بلومبرگ، در این نامه چین در خصوص هرگونه توافق تجاری میان هند و آمریکا که به روابط اقتصادی هند و چین آسیب برساند ابراز نگرانی کرده و یک مقام از حزب کمونیست را برای انتقال و دریافت پیام و تقویت روابط با هند معرفی کرده است. این پیام به نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند هم ارسال شده بود.

دست‌کم تا ژوئن ۲۰۲۵، نشانه‌ای از اثرگذاری این نامه دیده نمی‌شد اما به مرور نشانه‌هایی از تلاش دولت هند برای ارتقای روابط با چین آشکار شد. همزمان، بی‌نتیجه ماندن مذاکرات تجاری هند و ایالات متحده و عصبانیت هندی‌ها از اظهارات ترامپ درباره برقراری آتش‌بس میان هند و پاکستان باعث شد تا هند برای بهبود روابط با چین مصمم‌تر شود. وزارت امور خارجه چین ارسال چنین نامه‌ای را انکار کرده و دیدار شی و مودی در کارژان روسیه را نقطه آغاز بهبود روابط توصیف کرده است.

در ماه آگوست بهبود روابط میان چین و هند شتاب

